

Discriminatie op grond van ras, met bijzondere aandacht voor Roma: Rechtspraak van HvJ-EU en EHRM

Margarita Ilieva, advocaat
Lid European Equality Law Network

<https://www.equalitylaw.eu/>

Deze opleiding wordt gefinancierd in het kader van het programma "Rechten, gelijkheid en burgerschap"
2014-2020 van de Europese Commissie

Inhoudsopgave

- Definities
- Zaken voor het EHRM in 2020
 - *Hudorovič*
 - *Hirtu, Lingurar, A.P.*
- HvJ-EU
 - Firma Feryn (2008)
 - CHEZ/ Nikolova (2015)
 - Jyske Finans (2017)
 - Meister (2012)
 - Maniero (2018)

19.01.2021 precedent: Lacatus v. Switzerland

Beschermde criteria: begrip(pen)

- Geen definities 'ras/ etnische afstamming' in richtlijnen
- Het bestaan van rassen wordt verworpen (preambule, Richtlijn Rassengelijkheid)
 - Het sociale construct, bron van vooroordelen
- HVJ-EU: niet-limitatieve definitie 'etnische afstamming', *CHEZ/Nikolova* (C-83/14)
 - Verwijzing naar HGEU: ras/ etnische afstamming 'verwant, overlapping'; discriminatie op grond van etnische afstamming = raciaal
 - Behandelt 'door associatie': personen zonder kenmerk toch deel van beoogde groep
- *Hudorovič* (EHRM, 2020): 'specificiteit als een sociale groep', 'minderheid', 'andere levensstijl', 'achtergestelde, kwetsbare gemeenschap', 'specifieke behoeften' - Roma-identiteit via gemeenschappelijke situatie v. (gedeelde) individuele kenmerk(en)

Hudorovič v. Slovenië, app. nos. 24816/14 en 25140/14 (2020)

Inleiding

- Belangrijke zaak voor 2020 (eigen analyse van rechtspraak door Hof)
- 'Nieuw probleem', 'belangrijk' (afwijkende mening)
- 1e zaak over recht op toegang tot drinkwater en sanitaire voorzieningen
- 1e Europese land dat van water een grondwettelijk recht maakt (2016)
- Controversieel arrest – 'een slag voor de Roma-gemeenschappen', 'zal weinig bijdragen'
 - Gebrek aan contextuele analyse en 'doeltreffende rechten v. rechten alleen in naam'

Hudorovič v. Slovenië

Context

- Roma - gemeenschap die het grootste slachtoffer is van ongelijke toegang tot water
 - Internationale ngo's (ERRC (Europees Centrum voor Romarechten), Amnesty): groot aantal Roma in Europa geen toegang
 - > Veel hoger sterftecijfer, met name onder zuigelingen/ kinderen
 - > Onevenredige impact pandemie
 - Factoren: historische uitsluiting van grondeigendom/huur + wetten die aansluiting op nutsvoorzieningen verbieden op grond van 'illegaliteit' van de woning + vijandige meerderheden/ autoriteiten die de weigering gebruiken om verhuizing af te dwingen (afwijkende mening)
 - Geen echte keuze/ vrijheid tot (her)vestiging – meerderheden verzetten zich

Hudorovič v. Slovenië

Context

- EU onderkenning
 - Voorstel Drinkwaterrichtlijn (2020): 'specifieke situatie', 'gebrekkige toegang tot drinkwater' > 'bijzondere aandacht', 'maatregelen nodig om toegang te verbeteren', 'alternatieve voorzieningsystemen verschaffen'
 - Commissierapport inzake de uitvoering van het EU-kader voor de nationale strategieën voor integratie van de Roma (2019)
 - Aanbeveling van de Raad over doeltreffende maatregelen voor integratie van de Roma in de lidstaten (2013)

Hudorovič v. Slovenië

Feit nr. 1

- Bewoners (kind) van reeds lang bestaande informele Roma-nederzetting (30 jaar)
- Klein, dichtbij – 1 km van centrum (met wateraansluiting)
- Gedoogd door autoriteiten – v.b. huisvuilophaling
- Illegale constructie, openbare grond > bij wet uitgesloten van nutsvoorzieningen > geen drinkwater of riolering
- Vordering: discriminerende houdingen grote rol in weigering tot aansluiting
 - Geen vraag om gratis gebruik
- Impact: water van begraafplaats (1km)/ vervuilde stroom, onhygiënische gronden > ziektes, stigmatisering/ isolering op school, werkloosheid

Hudorovič v. Slovenië

- Verhuisplannen gesaboteerd door niet-Roma
- Cofinanciering publiek-private watertank - niet doeltreffend
- Bewoners moesten betalen voor de chemische toiletten en om de plek op orde te houden
- Afhankelijk van sociale uitkeringen
- Ombuds: schending
- Betreurenswaardige levensomstandigheden > gezondheid/ waardigheid, isolatie

Hudorovič v. Slovenië

Feit nr. 2

- Veel kinderen; geboren in de nederzetting
- Nederzetting opgericht door autoriteiten in 1963
- Druk om naar buiten de gemeente te verhuizen
- Geen water, sanitaire voorzieningen, elektriciteit
- 2011 groepsaansluiting; niet mogelijk om individueel aan te sluiten op eigen kosten
- Drinkwater - fontein in het dorp (1,8 km)

Hudorovič v. Slovenië

- Andere gemeenten maakten toegang mogelijk, zagen af van de vereiste 'wettelijkheid'
- ECRI (Europese Commissie tegen Racisme en Onverdraagzaamheid), Ombuds, RvE Commissaris voor de Mensenrechten, VN Spec. Rap.: Aanhoudende schending nederzettingen klagers > onmiddellijke oplossing
- Sociale isolatie: geen onderwijs, ongeletterdheid, taalbarrière > erg moeilijke communicatie met wettelijke vertegenwoordigers (arrest)
 - Hof aanvaardt: ontvankelijk ondanks onregelmatigheden
- Aantijgingen Artikels 3, 8, 14: discriminatoire weigering om benadeling afdoend aan te pakken > integriteit aangetast, woning, privé/ familielevens

Burgerlijke partijen

- Centrum voor Mensenrechten Univ. Gent
 - 'Voorkeursbehandeling van niet-Roma bij ontwikkeling van infrastructuur'
 - 'Systemisch verzuim om infrastructuur te ontwikkelen in Roma- gemeenschappen'
 - Ruimtelijke planning, nutsvoorzieningen – bevoegdheid van de Staat
 - Wetgeving moet passend zijn
 - Gebrek aan toegang tot nutsvoorzieningen > bestendinging van diepgeworteld benadeling
- ERRC (Europees Centrum voor Romarechten)
 - Bewijs wijd verspreid gebrek aan toegang - meerdere nederzettingen / verschillende landen (2014)
 - Tussen 72% en 30% zonder wateraansluiting (UNDP, 2011 - Ontwikkelingsprogramma van de VN)

Hudorovič v. Slovenië

Uitspraak

- 'Aanhoudende situatie': geen beperking in tijd (loopt vanaf staking)
- Geen doeltreffend rechtsmiddel: geen nationale procedure, geen bezwaar van 'uitputting van rechtsmiddelen' door overheid
- *Geen vaststelling of A3, A8, A14 van toepassing zijn – geen beslissing nodig*
- *Geen schending, indien wordt uitgegaan van toepasbaarheid*

Hudorovič v. Slovenië

Toepasbaarheid A8

- Onhygiënische levensomstandigheden veroorzaakt door autoriteiten (*Moldavië*)
- Gezondheidsrisico's door verontreinigd water los van reële schade (*Dubetska en andere, Dzemyuk*)
- Geen recht op voorziening van woning (*Chapman*)
 - Beperkte plicht om daklozen onder te brengen
- 'Op gevolgen gebaseerde aanpak' van vervuiling (*Fadeyeva*)
 - Klager moet impact op gezondheid/ levenskwaliteit bewijzen

Hudorovič v. Slovenië

- Toegang tot veilig drinkwater **geen recht conform A8**
- Niettemin, onderkenning dat overleven op het spel staat >
- **Toets** - meerledig, 'streng':
 - 1) 'aanhoudend en langdurig gebrek aan toegang'
 - 2) 'ongunstige gevolgen voor gezondheid en menselijke waardigheid'
 - 3) 'raakt effectief aan'
 - 4) 'de kern van het recht op privéleven en het genot van een woning'

> *Mogelijke* positieve verplichtingen

Hudorovič v. Slovenië

- Bestaan en inhoud positieve verplichtingen <
 - Specifieke omstandigheden
 - Wetgeving
 - Socio-economisch statuut Staat

Kritiek

- Geen aanspraak op sine qua non voor overleven, toch rechtspraak die bescherming biedt voor mindere belangen, v.b. levenskwaliteit (geluidsoverlast, geur - afwijkende mening), relaties
- Verbiedt bewijslast bij klager toch gevolgen rechtsgeldig vermoed (bewijs niet nodig; permanente hygiëncrisis - afwijkende mening)

Hudorovič v. Slovenië

- 'Streng' <> praktische v. illusoire rechten?
 - Aanhoudend *en* langdurig
 - 'Langdurig' onduidelijk
 - 'Effectief raken aan' > 'raakt aan'?
 - 'Kern' onduidelijk; in strijd met / rechtspraak – moeilijker dan voor andere A8-rechten
 - Strikte constructie
- Wetgeving bepalend voor rechten in Verdrag?
 - In tegenspraak met/ rechtspraak – wettelijkheid onvoldoende als rechtvaardiging voor ernstige A8-schendingen (afwijkende mening)
- Socio-economisch statuut van Staat?
 - Geen bewijs van kostgerelateerde reden voor het niet-voorzien van wateraansluiting, eerder juridisch/ administratief
 - Relevantie voor Slovenië? (BBP pc EUR 20 000+; afwijkende mening)
 - Verschillende rechten in Europa ten koste van de armen (per definitie kwetsbaarder)?

Hudorovič v. Slovenië

Ten gronde – algemene beginselen

- ‘Socio-economische aangelegenheden’ > ‘noodzakelijkerwijze’ brede beoordelingsmarge
 - Omstreden tweeslachtigheid (afwijkende mening)
- Prioriteiten/ toewijzing van middelen – autoriteiten
- Noodzakelijk om rekening te houden met kwetsbaarheden achterstelling van Roma
- Bijzondere aandacht voor hun [verschillende] behoeften zowel in wetgeving als in beslissingen in specifieke zaken
- Verzuim om te proberen ongelijkheid door andere behandeling recht te zetten kan op zich een schending van A14 inhouden (*D.H. en andere*)
- Specificiteit van de Roma als een sociale groep en hun behoeften - factor in beoordeling van passende evenredigheid (*Yordanova en andere*)

Hudorovič v. Slovenië

Ten gronde – toepassing van beginselen

- Ontoereikende voorziening (nalatigheid) v. toegangsbeperkende handeling
- Aanzienlijk deel van Roma ondervindt grotere obstakels dan meerderheid om toegang tot basisnutsvoorzieningen te krijgen >
- ‘Mogelijke nood aan concrete maatregelen op maat van de specifieke situatie’
- Landspecifieke beoordeling financieringsbehoeften/ prioriteiten
 - Geen bespreking van reële kost van voorziening voor 20-tal mensen. Ten aanzien van de Staatsbegroting? Geen ‘uitgave’-argument door overheid
 - Geen bespreking bestaande gemeentelijke oplossingen > aanvaardbare kost

Hudorovič v. Slovenië

- ‘Redelijk’ kader: kosten delen autoriteiten/verbruikers
 - Geen redenen, bewijs, vergelijkende analyse
 - Geen onderkenning inherente onderscheiden impact op armen
 - ‘Mogelijk onevenredige gevolgen voor Roma’
 - Gecompenseerd door algemene Roma-programma's; geen bespreking
 - Relevantie voor klagers (onderkenning door overheid: geen)
 - Behoeftenanalyse, fondsen toegewezen <> behoeften, uitvoeringssnelheid, reële impact
- Openbare watervoorziening afhankelijk van middelen individuele Staat
 - Geen bespreking BBP Slovenië

Hudorovič v. Slovenië

- ‘Niet duidelijk of er realistische mogelijkheid bestaat om te verhuizen naar nederzettingen met betere infrastructuur of alternatieve (gemeentelijke) accommodatie’
- ‘Toch, kan alleen besluiten dat klagers bleven uit eigen keuze’
 - Geen redenen, geen contextuele analyse / eigenlijke keuze
- Sociale uitkeringen > geen extreme armoede
- Uitkeringen zouden kunnen/moeten zijn gebruikt voor levensomstandigheden
 - Geen analyse kosten levensonderhoud pp v. bedrag uitkering pp (kinderen)
 - Geen opmerking andere kosten v. kost van eigen watervoorziening
 - Geen bespreking investering in watertank v. aanhoudend gebrek aan toegang

Hudorovič v. Slovenië

- Enkele maatregelen: watertank
 - Afwijzing argumenten over onbruikbaarheid, onregelmatige leveringen
 - Gebruikt tegen klagers: ze hebben niet gevraagd om tank te vervangen
 - Geen rekening gehouden met sociale uitsluiting (taal, enz.)
 - Ze voerden niet aan dat de co-investering onevenredig was
 - Ze hadden geen aanvraag tot aansluiting op de groepswatervoorziening gedaan
 - Verhuizing om aan gewelddadige burens te ontsnappen
- Conclusie: 'mogelijkheid van toegang tot drinkwater'
- 'Waren zelf verantwoordelijk voor het nemen van stappen om hun individuele aansluiting te verzekeren'
- Maatregelen van autoriteiten – 'te goeder trouw'
 - 'Geen bewijs van het tegendeel': afwijzing bewijs van vooroordeel/ vijandigheid/ systemische kwetsbare positie

Hudorovič v. Slovenië

- 'Klagers gingen niet uitdrukkelijk in op de vraag welke maatregelen door de Staat hadden moeten worden genomen'
- 'Of hoe bijkomende [maatregelen] een impact zouden hebben gehad op hun persoonlijke situatie'
 - Slopende bewijslast – geen bevoegdheid/ middelen, kwetsbare minderheid
 - Overheid niet verplicht om aan te tonen hoe algemene programma's een impact hadden op klagers
- Of informatie of autoriteiten hun belangen minder prioriteit had gegeven dan andere minder dringende maatregelen die ten goede komen aan de meerderheid
 - Gronden voor dergelijke vergelijking uit hoofde van A8?
 - Last bij klagers?
 - Het verzuim van de overheid om uit te leggen waarom ze gemeentelijke oplossingen die elders worden gebruikt, niet heeft toegepast, werd niet besproken

Hudorovič v. Slovenië

- Meer dan 10% van de bevolking in de gemeente heeft geen toegang tot publiek drinkwater; voorziening via fontein in dorp
- Een niet te verwaarlozen deel van de bevolking in meer afgelegen gebieden heeft geen publieke water voorziening, rekenen op private voorziening
 - Geen bespreking van vergelijkbaarheid van situaties: afstand t.o.v fontein, middelen, socio-economisch statuut, afstand t.o.v. gebieden met aansluiting
- Autoriteiten hebben in zekere mate actief de specifieke behoeften van klagers als kwetsbare gemeenschap onderkend
 - Geen kritische doorlichting van de rechtvaardigingen van de overheid (historisch racistische context - afwijkende mening)
- Gezinsaansluitingen - verantwoordelijkheid van klagers (uitkeringen)

Hudorovič v. Slovenië

- Staat heeft de plicht om ongelijkheden in veilige watervoorziening aan te pakken – Roma achtergesteld – geen plicht om de volledige last van watervoorziening tot in de woningen van de klagers op zich te nemen
 - Geen standaard voor maatregelen: om het even welke maatregelen toereikend, ongeacht effect?
 - Geen bewijslast bij Staat om effect/doeltreffendheid van maatregelen aan te tonen
- Geen maatregelen om sanitaire voorzieningen te verzekeren, aanzienlijk deel van bevolking geen publieke riolering
- Geen bewijs dat aan behoeften van klagers minder belang werd toegekend dan aan die van meerderheid
 - Geen bespreking van vergelijkbaarheid van situaties

Hudorovič v. Slovenië

- 'Alleen bijzonder overtuigende redenen, zoals ernstige gezondheidsrisico's , zouden een positieve verplichting voor de Staat om stappen te ondernemen, kunnen rechtvaardigen.'
 - Vordering/bewijs klagers ontoereikend
- Maatregelen gaven klagers de mogelijkheid om toegang tot drinkwater te krijgen, ongeacht hoe en of die mogelijkheid werd gerealiseerd = voldoende
 - Druist in tegen conclusies van internationale organisaties/missies op het terrein (afwijkende mening)
 - Nominaal/ illusoir v. praktisch/ doeltreffend?
 - Geen rekening gehouden met bestendiging van stigmatisering/ uitsluiting (vernederend voor kinderen - afwijkende mening)
 - Geen bespreking evenredigheid van door Staat opgelegde 'wettelijkheidshorde"
 - Geen bespreking evenredigheid van verzuim om meer te doen
 - Minder gunstige behandeling dan andere A8-rechten, in strijd met rechtspraak

Afwijzing

'De wet, in zijn verheven gelijkheid, verbiedt zowel rijken als armen om onder bruggen te slapen, op de straat te bedelen, en brood te stelen.'

- Anatole France

Lacatus v. Switzerland

app. no. 14065/15

- **Precedent**: straf voor **bedelen** > bescherming onder A8?
- **Extreem arm**, analfabeet, geen werk, geen sociale uitkeringen, geen steun > onopvallend bedelen om in **basisbehoeften** te voorzien
- **Boete** > **niet kunnen** betalen > gevangenisstraf 5 dagen
- **Overtreding A8** (unaniem)
- **Algemeen verbod** + sanctie > **verhinderde** haar hulp te zoeken = onnodige inmenging
- Waardigheid > **recht om anderen om hulp te vragen** = **essentie** van A8-rechten

Andere Roma-zaken voor het EHRM in 2020

- **Hirtu v. Frankrijk**
 - Gedwongen uitzettingen procedurefouten: geen rekening met behoeften/gevolgen > geen evenredigheidsbeoordeling; geen doeltreffend rechtsmiddel
 - Schendingen A8 en A13
- **Lingurar v. Roemenië**
 - Expliciete etnische profilering, politie-inval/ geweld, onderzoek uitdrukkelijk racistisch gekleurd
 - Schendingen A3 + A14 (ten gronde, procedureel)
- **A.P. v. Slowakije**
 - Politiegeweld ten aanzien van kind, ondoeltreffend onderzoek
 - Schendingen A3 (ten gronde, procedureel)

Firma Feryn

C-54/ 07 (2008)

- Gezaghebbend arrest (precedent)
- Publieke verklaring dat 'immigranten' worden uitgesloten < 'voorkeur klanten'
- Bestuurder = werkgever
- Centrum voor Gelijkheid van Kansen verliest zaak
 - Geen individueel slachtoffer (geen sollicitant afgewezen) – geen bewijs of vermoeden

HVJ-EU:

- Doel Richtlijn – doeltreffende bescherming, inclusie/deelname van eenieder > geen identificeerbaar slachtoffer geen probleem
- Verklaring kan sollicitanten demotiveren > obstakel voor toegang
- Directe discriminatie
- Centrum voor Gelijkheid van Kansen argumenteert geen geïdentificeerd/ identificeerbaar slachtoffer – ontvankelijk
- Bewijslast – aan nationale rechtbank om te oordelen
 - Verklaring – voldoende voor vermoeden (prima facie)
 - Replik – verklaring stemt niet overeen met effectief gevoerd beleid

HVJ-EU:

- Sancties
 - Ook zonder slachtoffer – doeltreffend, afschrikkend
 - Ontvankelijk:
 - Compensatie voor Centrum voor Gelijkheid van Kansen
 - Publicatie van arrest op kosten van verweerder
 - Boete
 - gelast een einde te maken aan discriminatie en zich er voortaan van te onthouden

CHEZ/ Nikolova C-83/14 (2015)

- Ontoegankelijke elektriciteitsmeters – gebeurt sinds 1998 hoofdzakelijk in door personen van Roma-afkomst bewoonde stadswijken
- Vermeende illegale stroomaftap in Roma-wijken
- Mevr. N – uitdrukkelijk niet-Roma; directe discriminatie op grond van ‘etnische afstamming’

HVJ-EU:

- Toepasbaarheid – teleologische v. strikte interpretatie; doel – deelname van eenieder; aard van de rechten, fundamenteel beginsel
 - Richtlijn Recht van verbruiker om verbruik te volgen en te regelen
- ‘Etnische afstamming’ = ‘sociale groepen gekenmerkt door gemeenschappelijke etnische afstamming/ nationaliteit, godsdienst, taal, cultuur en tradities’
 - Roma-afkomst – ontegenzeggelijk etnisch
 - Geldt het verbod van discriminatie op grond van etnische afstamming voor niet-Roma slachtoffers?
- ‘Op grond van etnische afstamming’ – niet noodzakelijk die van het slachtoffer > ook wie niet zelf handicap heeft (*Coleman*, C-303/06, 2008) < bescherming van ‘eenieder’

HVJ-EU:

- Mevr. N. – slachtoffer van directe / indirecte discriminatie op grond van etnische afstamming – lijdt samen met beoogde groep
- Directe / indirecte discriminatie – aan nationale rechtbank om te oordelen. Factoren:
 - Alleen in stadswijken die hoofdzakelijk door personen van Roma-afkomst worden bewoond
 - Aantijgingen dat illegale gedragingen voornamelijk daar voorkomen – racistische stereotypes
 - Die aantijgingen – niet bewezen, niet concreet– ‘algemeen bekend’
 - Weigering van verweerster om informatie te verschaffen – relevant voor vermoeden van discriminatie (*Meister*, C-415/10, 2012)
 - Praktijk – dwang, omvattend – zonder aanzien des persoons, langdurig – niet opnieuw geëvalueerd

HVJ-EU:

- Ongunstige behandeling – stigmatisering; niet mogelijk om verbruik te controleren
- Vergelijkbare situatie – alle verbruikers in ruimere omgeving ten aanzien van dezelfde leverancier
- Indien praktijk ingevoerd/ in stand gehouden wegens etnische afstamming > directe D
 - Repliek – factoren zijn objectief, geen verband met etnische afstamming

HVJ-EU:

- Indirecte D:
 - ‘Ogenschijnlijk neutraal’ = op basis van factoren die geen verband houden met etnische afstamming
 - Er is misschien geen bepaling die indirecte D definieert als behandeling op basis van een beschermd criterium, m.a.w. andere behandeling
 - ‘Wijk waar illegale gedragingen courant zijn’ – mogelijk criterium
 - Behandeling van toepassing op iedereen maar, in praktijk, onevenredige benadeling van personen van een bepaalde etnische afstamming – ‘wordt bijzonder benadeeld’
 - Geen ‘ernst’ criterium; ‘bijzonder’ – personen van de etnische afstamming in kwestie die slachtoffer zijn = groter aandeel dan personen van andere afkomst
 - Als voornamelijk Roma-wijken bijzonder getroffen blijkend door de toepassing van het ogenschijnlijk neutrale ‘illegale gedragingen’ criterium – rechtvaardiging nodig

HVJ-EU:

- **Rechtvaardigingspotentieel:**
 - Beperkt
 - Strikte interpretatie van 'objectieve rechtvaardiging'
 - Bewijs van vermeende illegale gedragingen: effectief bestaan, omvang
 - In voorkomend geval, aan de nationale rechtbank om na te gaan of andere, minder restrictieve middelen beschikbaar zijn om illegale gedragingen te voorkomen als legitiem doel
 - Andere middelen beschikbaar > geen rechtvaardiging
 - Geen andere middelen > aan nationale rechtbank om na te gaan of hinder niet overmatig is ten overstaan van het preventiedoel, m.a.w. ingrijpender dan wat objectief kan worden gerechtvaardigd door het doel.
 - Zonder aanzien des persoons – omvattend
 - Belang verbruiker erkend door EU: toegang tot opvolging, in omstandigheden die niet-beledigend zijn

Jyske Finans

C-668/ 15 (2017)

- Krediet instelling die aanvullend identiteitsbewijs verlangt van een Deens burger die niet geboren is in Denemarken (Bosnië)
- Vraagt dit niet aan persoon die in Denemarken geboren is

HVJ-EU:

- **Verschil in behandeling niet op grond van etnische afstamming**
 - Geboorteland= geen bepaalde etnische afstamming
 - Verschillende factoren voor etnische afstamming, niet slechts één; opsomming in *CHEZ* – ter illustratie

HVJ-EU:

- Indirecte discriminatie: begrip niet van toepassing op benadeling van verschillende etnische afstammings – iedereen die niet geboren is in Denemarken
 - Een bepaalde etnische afstamming is vereist

Kritiek: restrictieve interpretatie

- In vraag gesteld in juridisch commentaar
- In tegenspraak met *Feryn*? “Immigranten”, m.a.w. iedereen die van buitenaf komt; directe discriminatie.

Meister

C-415/10 (2012)

- Meervoudige discriminatie – geslacht, etnische afstamming, leeftijd
 - Russisch staatsburger: opleiding erkend in Duitsland
- Tewerkstelling
 - Niet uitgenodigd voor sollicitatiegesprek voor functies waarvoor zij gekwalificeerd was
 - Herhaaldelijk
 - Geen uitleg
 - Voor de rechtbank voerde de werkgever niet aan dat ze onvoldoende gekwalificeerd was
- Mevr. M vraagt informatie – dossier van voorkeurskandidaat ten bewijze dat ze beter gekwalificeerd was
 - Dergelijk recht? Gevolgen van weigering?

HVJ-EU:

- Geen aanspraak op informatie in het kader van de vaststelling van feiten die discriminatie kunnen doen vermoeden
- Aan de nationale rechtbank om na te gaan of de weigering de verwezenlijking van het doel - discriminatie voorkomen - in gevaar kan brengen
 - Er dient met name rekening mee te worden gehouden teneinde na te gaan of er discriminatie is vastgesteld - in zoverre hiervoor aanwijzingen zijn.
 - Samen met andere factoren: haar onbetwiste kwalificaties, het herhaaldelijk nalaten om haar uit te nodigen voor een sollicitatiegesprek

Maniero

C-457/17 (2018)

- Italiaans onderdaan geboren in Duitsland
- Behaalde diploma rechten in Armenië
- Vraag om informatie over voorwaarden toekenning studiebeurs door particuliere stichting
- Voorwaarde is geslaagd zijn voor het staatsexamen in Duitsland
- Is niet van toepassing

HVJ-EU:

- Toepasbaarheid: Toegang tot beurzen > toegang tot onderwijs > 'onderwijs'
 - Teleologische v. strikte interpretatie door nationale rechtbank
- Indirecte discriminatie?
 - De uitgesloten personen hebben geen bepaalde etnische afstamming – 'bijzondere benadeling' dekt een dergelijke 'algemene abstracte vergelijking' niet.
 - Het moet om een specifieke etnische groep gaan als slachtoffer – *Jyske Finans*

Bedankt voor uw aandacht!

Tijd voor discussie?

m.ilieva@mdx.ac.uk